

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

PRÁVNICKÁ FAKULTA

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM
OBOR PRÁVO A PODNIKÁNÍ
AKADEMICKÝ ROK 2004-2005**

**SEMINÁRNÍ PRÁCE Z OBORU ZÁKLADY PRÁVA MEZINÁRODNÍHO
OBCHODU**

TÉMA:

DOKUMENTÁRNÍ INKASO

**Lukáš Brandejs
UČO 108561
IV. semestr**

OBSAH

1. Úvod
2. Charakteristika dokumentárního inkasa
3. Právní úprava
  - 3.1. Smlouva o bankovním dokumentárním inkasu
  - 3.2. Jednotná pravidla pro inkasa
4. Závěr

1. Úvod

V mezinárodním obchodním styku a zejména v oblasti mezinárodních plateb je situace v zásadě obdobná jako v případě styku a plateb vnitrostátních. Nicméně vzhledem k mezinárodnímu charakteru těchto operací je zde pochopitelně důležité mnohem pečlivěji zvažovat veškerá rizika. Mimo klasických tzv. hladkých plateb zná právo celou řadu způsobů, kterými lze u těchto plateb riziko eliminovat, či alespoň přiměřeně snížit. Jedním z těchto způsobů je pak i dokumentární inkaso.

2. Charakteristika dokumentárního inkasa

Dokumentární inkaso patří mezi klasické platební instrumenty (podmínky) využívané nejen při mezinárodním, ale i při tuzemském obchodním styku. Obchodními partnery je využíván v situacích, kdy tito nejsou ochotni obchodovat bez jakéhokoliv zajištění, ale z hlediska míry zvažovaného rizika není nezbytný vstup banky do závazkového vztahu – na rozdíl od dokumentárního akreditivu či bankovní záruky. Protože zaplacení dokumentárního inkasa není zajištěno závazkem banky, hodí se tento instrument zejména pro situace, kdy prodávající nemá pochybnosti o ochotě a schopnosti kupujícího odebrat a samozřejmě též zaplatit zboží.

Dokumentární inkaso zajišťuje prodávajícímu, že dokumenty, které opravňují kupujícího převzít dodané zboží a dále s ním nakládat a v případě tzv. dispozičních dokladů ani zboží, nebudou vydány kupujícímu bez splnění určitých podmínek. Tyto podmínky mají obvykle tuto podobu:

- Vydání dokumentů proti zaplacení – předkládající banka vydá kupujícímu potřebné doklady pouze proti příkazu k zaplacení inkasa (mezinárodní zkratka D/P – Documents against payment).
- Vydání dokumentů proti akceptaci směnky – bank vydá doklady až poté, co kupující akceptuje cizí směnku či vystaví směnku vlastní (jde tedy o formu dodavatelského úvěru zajištěného směnkou, tzv. lhůtní inkaso, D/A – Documents against acceptance).
- Vydání dokumentů proti částečné úhradě a vystavení či akceptaci směnky – tzv. kombinované inkaso
- Vydání dokumentů proti výměně za jiné dokumenty
- Vydání dokumentů proti jinému inkasnímu úkonu, na němž se strany dohodnou. (např. proti bankovní záruce, proti písemnému závazku kupujícího, že kupní cenu zaplatí v pozdějším termínu apod.).

Schéma fungování dokumentárního inkasa:

1. uzavření obchodní smlouvy mezi prodávajícím a kupujícím
2. příkaz bance k obstarání dokumentárního inkasa
3. předání inkasních příkazů a příslušných dokumentů
4. informování kupujícího (dlužníka) o přijetí dokumentů a inkasních podmínkách
5. provedení inkasního úkonu

6. předání dokumentů

7. vyzvednutí zboží

3. Právní úprava

Smlouvy o inkasu řadíme mezi smlouvy bankovních služeb. Z hlediska českého práva jde o tzv. absolutní obchody vyjmenované v ust. § 261 odst. 3 Obchodního zákoníku. (zákon č. 513/1991 Sb. v platném znění).

Dokumentární inkaso je pak přímo upraveno v ust. § 692 – 699 obchodního zákoníku, bankovní inkaso pak v § 697 obchodního zákoníku.

Pro smlouvu o inkasu nepředepisuje zákon žádnou speciální formu (na rozdíl od smlouvy o otevření akreditivu, kde je předepsána forma písemná). Obecně lze pak říci, že právní úprava smluv bankovních služeb je dispositivní. Strany se tedy mohou od ní ve smlouvě odchýlit a ust. zákona platí jen tehdy, pokud tak neučiní. Při uzavírání těchto smluv je typické odkazování na konkrétní obchodní podmínky jednotlivých bank. Tyto sice nejsou žádným obecně závazným předpisem, ale dohoda o jejich užití mezi stranami (a tedy jejich závaznost pro strany obchodního vztahu) je v praxi standardním řešením.

3.1. Smlouva o bankovním dokumentárním inkasu

Smlouvou o bankovním dokumentárním inkasu se zavazuje banka vydat třetí osobě dokumenty opravňující nakládat se zbožím nebo jiné doklady, bude-li při jejich vydání zaplacená určitá peněžní částka nebo proveden jiný inkasní úkon. (typicky akceptace směnky).

Podstatnými náležitostmi smlouvy tedy jsou:

- ✓ *závazek banky vydat třetí osobě (dlužníkovi) určené dokumenty, budou-li splněny podmínky pro jejich vydání, opět určené ve smlouvě.*

- ✓ *uvedení určitého dlužníka*

Banka požádá dlužníka o zaplacení peněžní částky nebo provedení úkonu, který je vyžadován dle smlouvy uzavřené s příkazcem. Při obstarání inkasa je banka povinna postupovat s odbornou péčí, respektovat pokyny příkazce a odpovídá za profesionalitu svého výkonu. Přijatou peněžní částku či cenné papíry příp. jiné dokumenty, které byly předmětem inkasního úkonu je banka povinna předat příkazci ve lhůtě stanovené ve smlouvě o inkasu, není-li tato ve smlouvě stanovena, pak bez zbytečného odkladu. Banka odpovídá za škodu způsobenou ztrátou, zničením nebo poškozením těchto dokumentů, ledaže jim nemohla zabránit při vynaložení odborné péče. Stejný režim platí i pro dokumenty uvedené ve smlouvě o dokumentárním inkasu a určené k vydání dlužníkovi. I tyto je banka povinna převzít a opatrovat s odbornou péčí.

Pokud se týče platby, kterou je povinen zaplatit příkazce bance za obstarání inkasa, tato může být stanovena ve smlouvě. Není-li úplata za obstarání inkasa stanovena ve smlouvě, je příkazce povinen zaplatit bance úplatu obvyklou v době uzavření smlouvy.

Nutno dodat, že banka inkaso sice provádí, ale neodpovídá za to, že se inkaso neuskuteční. Pokud tedy kupující odmítne převzít zboží, odmítne zaplatit požadovanou částku (kupní cenu) či učinit jiný stanovený úkon, všechna rizika spojená např. s uskladněním zboží či jeho vrácení nese prodávající. Z hlediska banky hovoříme o tzv. „smlouvě o úsilí.“ Lze dovodit, že pokud nastane situace uvedená shora, má banka povinnost podat o nastalé situaci ihned zprávu příkazci, jak je uvedeno v obecné úpravě smlouvy o inkasu. (§ 693 odst. 1 obchodního zákoníku).

3.2. Jednotná pravidla pro inkasa

Z hlediska mezinárodního je velmi významná úprava inkasa, která byla provedena Mezinárodní obchodní komorou v Paříži, a to: Jednotná pravidla pro inkasa, revize 1993, kde jsou jednotně určeny pojmy v této oblasti. Jde např. o:

Inkaso – zpracování určitých dokumentů bankou na základě přijatých pokynů, aby byla získána akceptace či platba, popř. byly vydány obchodní dokumenty proti akceptaci či platbě, popř. byly vydány dokumenty za jiných podmínek.

Dokumentární inkaso – je inkasem finančních dokumentů s obchodními dokumenty, popř. obchodních dokumentů s finančními dokumenty.

Mezi **finanční dokumenty** jsou pak řazeny např. - směnka, šek, potvrzení příjmu, platby.

Mezi **obchodní dokumenty** patří - účetní doklady, doklady o dopravě, dispoziční dokumenty.

Dále je zde např. upraveno postavení a okruh účastníků dokumentárního inkasa, lhůty pro platby apod.

Nutno konstatovat, že ačkoli uvedená Jednotná pravidla pro inkasa nejsou v žádném případě obecně závaznou právní normou, neřku-li s mezinárodní platností a závazností, jsou v praxi pravidelně užívána a respektována většinou bank ve vyspělém světě.

4. Závěr

Jak jsem již uvedl, dokumentární inkaso je poměrně často využívaným obchodním instrumentem (platební podmínkou). Jeho výhody jsou nesporné:

- *jistota vyřízení případu pro prodávajícího, který svěří bance dokumenty k inkasu*
- *banka nevydá dispoziční dokumenty, dokud kupující nedá příkaz k úhradě nebo nesplní jiné inkasní podmínky*
- *banka nevydá dokumenty ani v případě, kdy je úhrada provedena jako hladká platba, dokud nedostane zmocnění od vysílající banky*
- *větší jistota pro prodávajícího, než u hladké platby*
- *obecně menší finanční náročnost (nižší poplatky bance), než u dokumentárního akreditivu*
- *jednodušší zpracování, než u dokumentárního akreditivu*

Pokud jde o funkci dokumentárního inkasa je, jak vyplývá i z obsahu této práce, výhradně zajišťovací, nikoli uhrazovací. Je tedy vhodné jej používat v situacích, kdy např. není možné či nutné vystavení dokumentárního akreditivu, obchodní partneři se navzájem znají a nemají pochybnosti o své platební morálce, hospodářské a politické prostředí země kupujícího (dovozce) je stabilní. V této situaci se jedná bezesporu o velmi vhodný nástroj, který bez zbytečných administrativních průtahů a nákladů zvyšuje jistotu postavení prodávajícího v obchodním vztahu. Z tohoto hlediska je možno očekávat jeho další rozvoj i s přihlédnutím k prohlubující se integraci (a z ní vyplývajícího růstu počtu mezinárodních obchodních vztahů) v rámci Evropské unie.

V Praze dne 6. června 2005

Lukáš Brandejs
UČO 108561

Literatura

Marek, Karel – Obchodně právní smlouvy, Brno, 2004

Andrle, Pavel – Nové trendy v dokumentárním platebním styku, publikováno na [www. Bankovnictvi. Ihned.cz](http://www.Bankovnictvi.Ihned.cz), 23.5.2002

Rozehnalová, Naděžda, Štřelec, Karel, Sehnálek, David, Valdhans, Jiří - Mezinárodní obchodní transakce, Brno, 2005

Internetové stránky **Mezinárodní obchodní komory České republiky** – www.icc-cr.cz

Internetové stránky **Komerční banky, a.s.** – www.kb.cz

Internetové stránky **BAWAG Bank CZ a.s.** – www.bawag.cz

